

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна психологія

Галузь знань

05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність

053 «Психологія»

Назва освітньої програми

Психологія

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Доктор педагогічних наук, професор, практичний психолог, професор кафедри педагогіки та психології Єрмакова Світлана Станіславівна	+380982101888	ermakovasvitlana2011@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Соціальна психологія досліджує особливості взаємозв'язків людини з різноманітними суб'єктами соціального середовища, допомагає їй глибше пізнати себе, своє соціальне оточення, ефективно взаємодіяти з ним. Дисципліна забезпечує розуміння особливостей взаємозв'язку особистості і суспільства, соціально-психологічних проблем соціалізації особистості дозволяє ефективно здійснювати практичну діяльність. Навчальна дисципліна «**Соціальна психологія**» має важливе значення для фахової підготовки психолога, так як спрямована на визначення соціальних основ психічного відображення, що дозволяє професійно дослідити причинно наслідкові зв'язки багатьох соціальних явищ.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є підготовка фахівців спеціальності 053 «Психологія» за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-професійною програмою «Психологія»; сформувати у студентів теоретичні знання, що стосуються особливостей вияву соціально-психологічних феноменів, сприяти осмисленню ними визначених проблем соціальної психології з розкриттям різних поглядів учених на їх витоки та шляхи розв'язання. Отримання знань з теоретичних та практичних проблем спілкування, вивчення його видів, функцій, структури тощо.

Основними **задачами** дисципліни є: засвоєння предмету, об'єкту дисципліни, методологічних підходів до вивчення соціальної психології; отримання теоретичних та практичних знань щодо соціальної психології.

Передумови для вивчення дисципліни. Вивчається після засвоєння дисциплін: «Історія України і української культури», «Філософія», «Загальна психологія», «Історія психології», «Психологія особистості» та «Теоретичні основи психологічної реабілітації».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Соціальна психологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною:

Знати:

- предмет, завдання, принципи і методи дослідження соціальної психології;
- соціально-психологічні проблеми особистості;
- проблеми спілкування в соціальній психології;
- загальні тези психології малих груп;
- динамічні процеси в малій групі;
- проблеми групової згуртованості, лідерства і керівництва в малих групах;
- проблеми прийняття групового рішення;
- психологічні характеристики великих соціальних груп і масових явищ.

Вміти:

- пояснювати й прогнозувати поведінку людини на основі визначених психологічних властивостей;
- пропонувати, аргументувати й обирати оптимальний спосіб поведінки та діяльності людини на основі її психологічних властивостей;
- здійснювати психологічний вплив на особистість в межах професійного спрямування; вивчати механізми групового впливу;
- усувати бар'єри при спілкуванні.

Навички:

- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності;
 - вживати ефективних заходів щодо збереження та підтримання ментального здоров'я – власного й оточення.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	28/ 6	56 / 12	96 / 162	2	3	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Місце і значення соціальної психології в системі наукового знання. Методологічні засади і методи соціальної психології.	18	2	6	10	12	2		10
Тема 2. Соціальна психологія спілкування.	22	4	6	12	22		2	20
Тема 3. Міжособистісна взаємодія у соціальній психології	24	4	8	12	22		2	20
Тема 4. Соціальна психологія конфлікту. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічні засади поведінки психолога в конфліктних ситуаціях.	22	4	6	12	22		2	20
Тема 5. Соціальна психологія груп. Психологія малих соціальних груп.	20	4	6	10	22		2	20
Тема 6. Соціальна психологія сім'ї.	18	2	6	10	22		2	20
Тема 7. Лідерство і керівництво в малих соціальних групах.	18	2	6	10	22		2	20
Тема 8. Соціальна психологія особистості. Особистість у групі.	20	4	6	10	22	2		20
Тема 9. Особливості прикладної соціальної психології.	18	2	6	10	14	2		12
Усього годин	180	28	56	96	180	6	12	162
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Соціальна психологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, презентацій тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика, питання та індивідуальні завдання до самостійної підготовки

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Місце і значення соціальної психології в системі наукового знання. Методологічні засади і методи соціальної психології. <i>Підготувати презентацію</i> 1. Соціальна психологія як галузь психологічної науки 2. Зв'язок соціальної психології з іншими науками: філософією, соціологією, антропологією 3. Методологічні принципи соціальної психології: системність, об'єктивність, науковість 4. Основні підходи у соціальній психології: біхевіористичний, когнітивний, гуманістичний, соціокультурний 5. Емпіричні методи дослідження у соціальній психології: спостереження, опитування, експеримент 6. Соціальний експеримент як метод дослідження соціальної поведінки 7. Якісні методи в соціальній психології: інтерв'ю, фокус-групи, аналіз текстів 8. Етичні аспекти соціально-психологічного дослідження	10	10

2	Тема 2. Соціальна психологія спілкування <i>Підготувати доповідь на тему:</i> 1. Види спілкування: вербальне та невербальне 2. Механізми міжособистісного впливу у спілкуванні 3. Психологія слухання: активне і пасивне слухання 4. Конфлікти у міжособистісному спілкуванні: причини та шляхи подолання 5. Психологічні бар'єри в комунікації: виявлення та усунення 6. Культура спілкування в різних соціальних групах 7. Спілкування в умовах стресу та кризових ситуацій 8. Особливості спілкування в соціальних мережах <i>Практичне завдання:</i> 1. Проведіть самоспостереження. Протягом одного дня (навчального чи вихідного) занотуйте 3 ситуації, в яких ви відчули труднощі у спілкуванні. Для кожної ситуації вкажіть: • з ким ви спілкувались; • у чому полягала складність; • як ви повелися; • як можна було вдосконалити комунікацію. 2. Дослідіть невербальні засоби спілкування: Перегляньте фрагмент відео без звуку (новини, інтерв'ю, діалог). Опишіть: • які емоції демонструють герої; • які жести, міміка, пози та дистанція використовуються; • чи можна зрозуміти зміст без слів.	12	20
3	Тема 3. Міжособистісна взаємодія у соціальній психології <i>Підготувати презентацію на тему:</i> 1. Поняття міжособистісної взаємодії у соціальній психології 2. Типи міжособистісної взаємодії: кооперація, конкуренція, конфлікт 3. Формування першого враження та його вплив на взаємодію 4. Соціальні установки як фактори міжособистісного спілкування 5. Психологія лідерства та підпорядкування в малих групах 6. Конфлікти у міжособистісній взаємодії: стадії, типи, вирішення 7. Комунікативні бар'єри у міжособистісній взаємодії	12	20

	8. Особливості міжособистісної взаємодії в онлайн-просторі 9. Гендерні аспекти міжособистісної взаємодії <i>Практичне завдання:</i> Розробити та провести інтерактивну лекцію або бесіду на тему: – "Механізми соціального впливу: як формуються наші думки та поведінка?" – "Стереотипи, упередження та дискримінація: як вони виникають і як з ними працювати?" – "Емпатія та ефективна комунікація в соціальному середовищі".		
4	Тема 4. Соціальна психологія конфлікту. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічні засади поведінки психолога в конфліктних ситуаціях. 1. <i>Ознайомтеся з описом конфліктної ситуації:</i> У студентській групі виникла напруженість через розподіл обов'язків при підготовці до командного проєкту. Частина студентів вважає, що навантаження розподілено несправедливо, і звинувачує інших у бездіяльності. Це призвело до взаємного ігнорування, пасивної агресії та відмови співпрацювати. <i>Проаналізуйте ситуацію:</i> Який тип конфлікту тут має місце (міжособистісний, внутрішньогруповий, рольовий, ціннісний тощо)? Визначте соціально-психологічні причини конфлікту. Які етапи розвитку конфлікту ви можете простежити? 3. Розробіть план вирішення конфлікту: Які стратегії поведінки в конфлікті (за Томасом) можна застосувати кожному з учасників? Як може діяти медіатор або лідер групи для зниження напруження? Які методи соціально-психологічної профілактики конфліктів доречно застосувати в майбутньому?	12	20
5	Тема 5. Соціальна психологія груп. Психологія малих соціальних груп. <i>Практичне завдання:</i> 1. Провести діагностику соціально-психологічного клімату у групі (навчальний колектив, трудовий колектив, громадська організація) з використанням відповідних методик (наприклад, соціометрія, методика Лірі). 2. Скласти програму психопрофілактичного заходу, спрямованого на попередження соціально-психологічного напруження в колективі (з обґрунтуванням мети, завдань, форми, очікуваних результатів). <i>Підготувати презентацію</i> 1. «Соціальна психологія груп» 2. «Психологія малих соціальних груп»	10	20
6	Тема 6. Соціальна психологія сім'ї	10	20

	<i>Практичне завдання:</i> 1. Проаналізуйте сім'ю як малу соціальну групу. Опишіть: • склад сім'ї (за типом: нуклеарна, розширена, неповна, тощо); • розподіл ролей між членами сім'ї (лідерство, відповідальність, емоційна підтримка); • стиль взаємодії (партнерський, авторитарний, демократичний, змішаний). 2. Проведіть міні-опитування серед 3–5 осіб (можна усно або письмово) на тему: «Які чинники, на вашу думку, сприяють гармонійним стосункам у родині?» Складіть короткий аналіз відповідей: що є спільного, які відмінності. 3. Оберіть одну з типових проблем у сучасних сім'ях (наприклад: конфлікти поколінь, емоційна віддаленість, перевантаження ролей, кризи подружжя, тощо). • Опишіть її з точки зору соціальної психології (причини, соціальний контекст, наслідки); • Запропонуйте 2–3 способи подолання або профілактики цієї проблеми.		
7	Тема 7. Лідерство і керівництво в малих соціальних групах. <i>Практичне завдання:</i> 1. Пройти соціально-психологічне тестування на визначення командної ролі (наприклад, за методикою М. Белбіна) та проаналізувати власні сильні та слабкі сторони як учасника команди. 2. Створити командну презентацію на соціально-психологічну тему, з чітким розподілом функціоналу та відповідальністю кожного учасника. Після презентації – самоаналіз виконаної ролі та зворотний зв'язок у групі. 3. Розробити рекомендації для формування ефективної команди, опираючись на знання з соціальної психології (поняття групової згуртованості, ефекту «соціальної лінії» тощо).	10	20
8	Тема 8. Соціальна психологія особистості. Особистість у групі. <i>Підготувати доповідь на тему:</i> 1. Соціалізація особистості в груповому середовищі 2. Поняття групового тиску: механізми та наслідки 3. Феномен конформізму: класичні дослідження та сучасні прояви 4. Соціальна ідентичність особистості: вплив групової належності 5. Феномен "соціального лінівства" у груповій діяльності <i>Практичне завдання:</i> Проаналізувати конкретну ситуацію групової взаємодії, визначивши соціальні ролі, статуси учасників, типи лідерства, динаміку групи.	10	20

9	Тема 9. Особливості прикладної соціальної психології. <i>Практичне завдання:</i> Аналіз сфери застосування прикладної соціальної психології. Оберіть одну з галузей прикладної соціальної психології (наприклад: освіта, політика, реклама, медицина, організаційна сфера, спорт, військова справа). <i>Проаналізуйте:</i> • цілі й завдання соціального психолога в цій сфері; • типові проблеми, з якими він працює; • методи та форми роботи. <i>Форма представлення:</i> коротка доповідь / інфографіка / есе. <i>Вивчення впливу соціальної реклами</i> Проаналізуйте приклади соціальної реклами (відео, постери, онлайн-кампанії). Визначте: • який соціально-психологічний механізм впливу використано (переконання, конформізм, примус, маніпуляція, ідентифікація); • наскільки ефективно подано меседж; • які емоції та установки формуються у споживача. Форма представлення: аналіз 2–3 прикладів у письмовій формі або мультимедійна презентація.	10	12
	Всього	96	162

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен(залік)
--	--

Питання до екзамену

1. Предмет і завдання соціальної психології.
2. Місце соціальної психології у системі наукового пізнання.
3. Поняття «соціально-психологічного простору», «соціально-психологічних явищ» та «соціально-психологічної реальності» у соціальній психології.
4. Ознаки сучасної соціальної психології.
5. Функції соціальної психології.
6. Основні методи соціальної психології.
7. Етапи становлення української соціальної психології.
8. Соціально-психологічний аспект дослідження особистості: класичні моделі особистості (людина енергетична система, людина як актор, людина як інформаційний процесор, людина як дослідник, як соціальна конструкція), соціальний тип особистості Б.С. Братуся (рівні структури особистості).
9. Соціальна зрілість особистості. Ознаки особистості.
10. Поняття соціалізації особистості. Соціалізація як інкультурація. Соціалізація як інтерналізація. Соціалізація як адаптація. Соціалізація як конструювання соціальності.
11. Критерії соціалізованості особистості. Ресоціалізація особистості.
12. Стадії соціалізації.
13. Соціальні інститути соціалізації. Засоби соціалізації (традиційний, інституційний, міжособистісний, рефлексивний, стилізований).
14. Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна).
15. Теорії соціалізації: біогенетичний, соціогенетичний, соціоекологічний (У. Бронфенбреннер), психоаналітичний підходи.
16. Сучасні теорії соціалізації (когнітивізм, ситуаціонізм, конструктивізм).
17. Види соціалізації: політична, економічна, статеворольова.
18. Формування Я-концепції: фактори і механізми. Взаємозв'язок «активного» і «рефлексивного Я». Мотив самопідсилення, мотив самопізнання.
19. Фактори, що визначають формування уявлень про «Я», механізми (К. Герген).
20. Поняття самоповаги особистості. Самооцінки особистості. Поведінкові кореляти осіб з високою і низькою самооцінкою.
21. Поняття самоефективності А. Бандури. Безпомічність.

22. Механізми соціальної регуляції поведінки: зовнішні і внутрішні; соціальні норми, соціальні установки (аттитюди), цінності, ціннісні орієнтації.

23. Девіантна поведінка: неузгодженість поведінки соціальним нормам і цінностям. Фактори девіантної поведінки. Теорія Е. Дюркгейма, Р. Мертона, культурологічні теорії (Т. Селліна, У. Міллера).

24. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту. Специфіка, показники.

25. Типологія внутрішньоособистісних конфліктів. Причини виникнення внутрішньоособистісних конфліктів.

26. Поняття «соціальне сприйняття» і «соціальне пізнання».

27. Теорії когнітивної відповідності (теорія структурного балансу Ф. Хайдера, комунікативних актів Т. Ньюкома, когнітивного дисонансу Л. Фестігнера, конгруентності Ч. Осгуда і П. Таненбаума).

28. Соціальна категоризація як спосіб конструювання соціальної реальності. Первинна категоризація, рекатегоризація.

29. Евристика як спосіб конструювання соціальної реальності.

30. Основні етапи когнітивної роботи із соціальною інформацією.

31. Способи структурування інформації: прототипи, схеми, скрипти, імпліцитні теорії особистості.

32. Соціально-психологічні характеристики малої групи.

33. Класифікація малих груп.

34. Динаміка групоутворення.

35. Лідерство і керівництво. Стили лідерства і керівництва.

36. Прийняття рішень. Різновиди особистісних профілів рішень.

37. Нормативна поведінка. Групові норми.

38. Груповий конформізм.

39. Нонконформна поведінка.

40. Групові рішення. Групомислення.

41. Поняття «соціально-психологічного клімату колективу». Показники СПК та чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі.

42. Групова сумісність і згуртованість. Визначення індексу згуртованості групи.

43. Стадії формування згуртованої групи. Ознаки згуртованості.

44. Конфлікти. Типи конфліктів: між особистістю і групою, внутрігрупові, міжгрупові. Функції конфліктів.

45. Способи і методи подолання конфліктів. Шляхи вирішення конфліктів. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації.

46. Вплив керівника на створення психологічного клімату у колективі. Вплив моббінгу на СПК. 47. Метод соціометрії у вивченні міжособистісних відносин у групі.

48. Поняття про міжособистісні стосунки: соціальні стосунки, формальні і неформальні взаємини, соціальний контроль, офіційні взаємини, особистісні стосунки. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.

49. Поняття «міжособистісних впливів». Принцип реципрокності і соціального обміну. Концепція Р. Чалдіні (феномен «дверима в лоб», «нога у дверях», «ефект очевидця»).

50. Поняття «атракція» (потяг), соціальна фасилітація, соціальна інгібіція, конформність підпорядкування, когнітивна реінтеграція як

форми соціального впливу. Експерименти С. Мілгрема.

51. Типи міжособистісних стосунків: знайомство, приятелювання, товариські, дружні, любовні, подружні, родинні, деструктивні (М. Обозов). Критерії міжособистісних стосунків.

52. Соціально-психологічні механізми міжособистісного сприймання. Поняття «соціальна перцепція»: ідентифікація, емпатія, стереотипізація, рефлексія, каузальна атрибуція. Феномен «еґоцентричного приписування». Типи атрибуції: особистісна, об'єктна, обставинна.

53. Ефекти, що визначають успішність міжособистісної взаємодії: ефект первинності, новизни, установки, ореолу, надуманої згоди.

54. Статус особистості у структурі міжособистісних відносин. Складові статусу особистості: авторитет, престиж. Поняття «позиція особистості».

55. Роль як реалізація статусу і позиції особистості. Соціальна роль. Класифікації ролей (Дж. Міда, Т. Парсонса, Дж. Морено).

56. Спілкування як соціально-психологічне явище. Структура спілкування. Функції спілкування. Бар'єри спілкування.

57. Міжособистісна комунікація: комунікатор, реципієнт. Комунікативний бар'єр.

58. Моделі комунікації: низхідна і висхідна комунікація. Вербальна (усна мова, денотати і конотації) і невербальна комунікації (оптико-кінетична система знаків, «контакт очей», паралінгвістична й екстралінгвістична система знаків, проксеміка).

59. Комунікативна компетентність. Характеристики комунікативної компетентності.

60. Інтерактивний аспект спілкування. Поняття «соціальна дія». Типи взаємодії: спіробітництво, суперництво, кооперація, конфлікт.

61. Великі групи. Суттєві ознаки великих груп. Структура великих груп. Види великих груп.

62. Клас як соціальна група. Соціальні класи. Соціально-психологічні ознаки класів.

63. Психологічні особливості етнічних груп. Етнічна група. Метальність. Національний характер. Етнічний стереотип. Етноцентризм. Національна свідомість, самосвідомість.

64. Маса, публіка та аудиторія як стихійні групи.

65. Масові явища у великих групах як критерії їх вивчення: громадська думка, суспільні настрої, масові настрої, мода, чутки, паніка. Натовп як стихійна група. Природа натовпу, характеристики натовпу (Г. Лебон).

66. Соціально-психологічні ознаки натовпу. Механізм розвитку натовпу. Психологічні способи впливу у натовпі: навіювання, зараження, наслідування.

67. Види натовпу: пасивний, активний, агресивний; випадковий, діючий, конвенційний, експресивний.

68. Психологічні особливості поведінки людини у натовпі. Змінені стани свідомості. Причини виникнення зміненого стану свідомості. «Кільцева реакція» у натовпі (Ф. Олпорт), соціальна занепокоєність, характерні ознаки.

69. Психічні особливості людини у натовпі.

70. Засоби профілактики паніки у натовпі. Етапи виникнення паніки у натовпах.

**8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У
МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**
(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Загальний результат оцінювання	100
---------------------------------------	------------

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів,

категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E	незадовільно	не зараховано
35-59 (3)	FX		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. К.: Міленіум, 2008. 495 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.academia.edu/31387056/>
2. Горностаї П. П. Групова взаємодія у світлі психологічних парадигм. / Наукові студії із соціальної та політичної психології. Київ, 2015. Вип. 35 (38). С. 113-127.
3. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К., 2008.
4. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для ст-ів вузів / Н.М.Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. К. : Каравела, 2011. – 296 с.
5. Корнев М. Н. Проблема групи та особистості у соціальній психології : курс лекцій / Корнев М. Н., Фомічева В. М. ; Ін-т післядипломної освіти КНУ ім.Т. Шевченка. К., 2004. 222 с.
6. Історіографічні та методологічні координати теорій соціальної психології : [монографія] / [М. М. Слюсаревський, В. В. Жовтянська, М. М. Скорик, Н. В. Хазратова та ін.] ; за наук. ред. М. М. Слюсаревського ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 360 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm
7. Васютинський В. Психологічні виміри спільноти : монографія / Вадим Васютинський. К. : Золоті ворота, 2010. 120 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm
8. Бенеш Г. Психологія : dtv-Atlas [Текст] : довідник / Г. Бенеш ; наук. ред. пер. В. О. Васютинський. К. : Знання-Прес, 2007. 510 с.
9. Слюсаревський М. М. Історія соціальної психології як методологічне підґрунтя її розвитку. / Наукові студії із соціальної та політичної психології Київ, 2015. Вип. 35 (38). С. 3-13.
10. Слюсаревський М.М. Маса як соціально-психологічне явище: науковий міф чи недовідома реальність?/Матеріали доповідей: II Всеукраїнський Конгрес із соціальної психології «Соціальна психологія сьогодні: здобутки і перспективи». Київ, 2019. С. 335-338.
11. Майерс Девид. Соціальна психологія / Пер. с англ. 7-е изд.- Питер, 2015.
12. Ващенко І. В., М.І. Кляп Конфліктологія та теорія переговорів [Текст]: навч. посібник. Рек. МОН. К. : Знання, 2013. 407 с. (Вища освіта XXI століття).
13. Гребеньков, Г. В. Конфліктологія [Текст]: навч. посібник. Рек. МОН. Львів : Магнолія 2006, 2011. 229 с. (Вища освіта в Україні).
14. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія у 2-х кн. [Текст] : підручник. Кн.2 : Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик. – Рек. МОН. – Чернівці : Книги - XXI, 2010. 464 с.
15. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія у 2-х кн. [Текст] : підручник. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування / рек. МОН. Чернівці : Книги -XXI, 2010. 464 с.
16. Савицька, О. В. Етнопсихологія [Текст]: навч. посібник / Ольга Вікторівна Савицька, Л. М. Співак. Рек. МОН. К. : Каравела, 2011. 264 с.
17. Мерзлякова О. Як не потрапити на гачок маніпулятора. Програма занять для молоді. К : Шкільний світ, 2010. 128 с.

Допоміжна

1. Власова О. І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління : підручник для ст-в вузів. К. : Центр учбової літератури, 2010. 398 с.
2. Собченко О. М. Психологія впливу : навч. посіб. для проведення семінарських і практичних занять. Мукачівський держ. ун-т. К. : Кондор, 2013. 158 с.
3. Циба В. Т. Теоретичні засади соціальної психології: системний підхід : монографія. Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». К. : Ун-т «Україна», 2011. 359 с.
4. Психологічна енциклопедія [Текст] / авт.-упоряд. О.М. Степанов. К. : Академвидав, 2006. 424 с. (Сер. "Енциклопедія ерудита").
5. Засади когнітивної психології спілкування : [монографія] / [В. П. Казміренко, В. М. Духневич, О. Ю. Осадько та ін.] ; за наук. ред. В. П. Казміренка ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 390 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm
6. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник Текст. Х., Прапор, 2005. 640 с.
7. Тлумачний словник психологічних термінів в українській мові. 2-е вид. / В. Й. Бродовська, І. П. Патрик, В. Я. Яблонко ; Південнослов'янський ін-т Київського славістичного ун-ту. К. : Професіонал, 2005. 224 с.
8. Психологія групової ідентичності: закономірності становлення : [монографія] / [П. П. Горностай, О. А. Ліщинська, Л. Г. Чорна та ін.] ; за наук. ред. П. П. Горностая ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2014. 252 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm Інформаційні ресурси <http://wishenko.org/socialena-psihtologiya.html>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>